בס"ד

פרשת וירא תשפ"ז
גליון רל

רבינו ואלמדה

אוצרות דעת, נשפי חיזוק ופרקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח **רבי שמעון שפיצער** שליט"א

אני מאמין!

להתחזק באמונה בכל רגע!

נמצאים אנו בפרק השלישי בחזרת המחבר על שבע סיבות הבטחון שקיימות רק אצל הקב"ה, ושבגללן יש לו לאדם לבטוח רק בו ולא ישים מבטחו באדם קרוץ מחומר, ואוחזים אנו בסיבה הרביעית.

השגחה תמידית

הבה נסכית לדבריו: **"והרביעי, כי הוא משגיח על הנהגת עניני האדם כלם, לא יניחם ולא יתעלם מהם** (בשונה מבן אדם שאע"פ שירצה בכל לבו לעזור לנו, עסוק יהיה לפעמים בעניינים אחרים ויוכרח להתעלם מאתנו. יכולים אנו לצייר בנפשנו כביכול הקב"ה עומד ומסתכל עלינו בשתי עיניו בכל עת לראות מה אנו צריכים) **ולא יסתר ממנו דבר מהם מקטנם ועד גדולם** (שום דבר מצרכינו אינו מוסתר מעיניו) **ולא ישכיחהו דבר את דבר** (אדם שמתעסק בדבר אחד, כשעובר לאחר מכן להתעסק בדבר אחר, נשכח ממנו הדבר הראשון, כי קשה לאדם להשקיע את מוחו ולבו בשני דברים גם יחד. אבל אצל הקב"ה אינו כן, אלא אפילו בשעה שמשתוללת מלחמה גדולה בין ממשלות הגדולות שבעולם, כאשר רבבות חיילים יכולים למצוא את מותם בין רגע, הקב"ה ממשיך להסתכל על כל אחד בכל מקום שהוא נמצא בעולם, ולמשל, אם יושב אז בחור ישיבה בקצה אחר בעולם ועוסק בתורה ולפתע נשפך כוס התה שלו ודפי הגמרא שלו נרטבים, אף זה נעשה בהשגחתו הפרטית של הקב"ה שמסתכל עליו אף ברגע זה), **כמו שכתוב** (ישעיה מ, כז): **"למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומא-להי משפטי יעבור"** (כך יטענו בני ישראל בגלותם, שהקב"ה מעביר על משפטם ואינו נוקם מאויביהם שמייסרים אותם), **ואמר** (שם כח): **"הלוא ידעת אם לא שמעת א-להי עולם ה' בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע אין חקר לתבונתו"** (הרי שלא נסתרה דרכיכם מה', אלא שהוא יודע שזהו הטוב ביותר בשבילכם בזו השעה. אומר בזה הנביא שהקב"ה מסתכל בכל עת על כל אחד ואחד מבאי העולם, והוא יודע היטב מה כל אחד מרגיש ולמה הוא זקוק, והוא משגיח עליו ושומר עליו ומספק לו כל צרכיו, ועל האדם להזכיר זאת לעצמו בכל עת!)

עלינו לזכור שבבואנו להיות בעלי בטחון, מוכרחים אנו להתחיל באמונה, והיינו **להשריש בלבנו את ידיעות האמונה, וככל שישתרשו יותר, כך יוסיף ויתחזק בטחוננו בה'!**

אמונה וביטחון

ובכן, יסוד זה שאנו עוסקים בו, היא אחת מאותן ידיעות ואף נמנה על י"ג עיקרי האמונה "אני מאמין באמונה שלימה שהבורא ית"ש יודע כל מעשי בני אדם וכל מחשבותם שנאמר (תהילים לג, טו) "היוצר יחד לבם ומבין לכל מעשיהם".

לפעמים אנו סבורים שעיקר זה עוסק רק בענין שכר ועונש, דהיינו שנאמין שהקב"ה בוחן כליות ולב ואי-אפשר להסתר ממנו. אך למען האמת כוונת ה'אני מאמין' היא גם ליסוד זה, כי הנה לפעמים אף מי שכבר השריש בעצמו את ה'אני מאמין' הראשון ויודע היטב שהקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, כשנקלע לאיזה מצב קשה, הוא מאבד אז את ישוב דעתו ומתחיל להרהר שמא אין הקב"ה יודע בדיוק רב מה עובר עליו!

לכן צריך האדם להשריש בלבו גם ידיעה זו שהקב"ה יודע כל מחשבותיו וכל הרגשותיו, ושהוא לוקח בחשבון גם את ה'היסטוריה האישית' של האדם שמתעוררת מחמת המצב שנקלע אליו, וכמו כן הוא לוקח בחשבון את המילים שגיסו דאג להכניס לו כביכול כדי לזרות לו מלח על פצעיו, וכן מה שפלוני אמר לו: 'אני יודע מה אתה מרגיש, גם אני עברתי כזאת...', והוא חושב בלבו: 'לא, לא, אינך יודע מה אני מרגיש... אתה רואה רק דבר אחד ממה שאני עובר... אילו היית יודע מה עוד עובר עלי ברגעים אלה, היית תופס בפלך השתיקה...' את הכל רואה הקב"ה, ואפילו את הדברים השפלים והקטנוניים ביותר, כלשון המחבר **"ולא יסתר ממנו דבר מהם מקטנם ועד גדולם"**, את הכל הוא רואה ועל הכל הוא משגיח וכל מה שנעשה הוא בפקודתו.

מי שאינו מאמין בידיעה זו, חסר לו בעיקרי האמונה, והרי אמרו שמי שאינו מאמין באחד מהם, הוא בגדר אפיקורס ר"ל!

להאמין תמיד

וזה לשון **הרא"ש** בספרו **"אורחות חיים"** (אות כו): "לבטוח בה' בכל לבבך ולהאמין בהשגחתו הפרטית ובזה תקיים בלבבך היחוד השלם בהאמין בו כי עיניו משוטטות בכל הארץ, ועיניו על כל דרכי איש, ובוחן לב וחוקר כליות, **כי מי שאינו מאמין ב'אשר הוצאתיך מארץ מצרים' אף ב'אנכי ה' אלוקיך' אינו מאמין, ואין זה יחוד שלם, כי זה הוא סגולת ישראל על כל העמים וזה יסוד כל התורה כולה!"**

ביאור דבריו הקדושים: בתחילת הדיבור "אנכי ה' אלוקיך" כתוב ה'אני מאמין' הראשון, **שהקב"ה ברא את השמים ואת הארץ וכל אשר בהם ושעשה ועושה ויעשה לכל המעשים**, ובסוף הדיבור "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" כתוב ה'אני מאמין' ש**הקב"ה יודע כל מעשי בני אדם וכל מחשבותם**, כי סוף הדיבור מורה שלאחר שכבר עמד העולם על מתכונתו והתנהג דורות הרבה לפי סדרו הטבעי, לקח הקב"ה את בני ישראל והורידם למצרים מפני שזה היה טובתם, וכל השעבודים שהשתעבדו בהם המצריים על פרטי פרטיהם, כולם נעשו על-פי השגחתו יתברך, מפני שידע שהוא נחוץ להם להצלחתם ולטוב העתידי והנצחי המחכה להם, וכשהגיע הזיכוך שלהם אל סיומו הוציאם מארץ מצרים

המשך בעמוד ג'

הרבונות

צריך האדם להשריש בלבו ידיעה זו שהקב"ה יודע כל מחשבותיו וכל הרגשותיו, ושהוא לוקח בחשבון גם את ה'היסטוריה האישית' של האדם שמתעוררת מחמת המצב שנקלע אליו!

וכמו כן הוא לוקח בחשבון את המילים שגיסו דאג להכניס לו כביכול כדי לזרות לו מלח על פצעיו, וכן מה שפלוני אמר לו: 'אני יודע מה אתה מרגיש, גם אני עברתי כזאת', והוא חושב בלבו: 'לא, לא, אינך יודע מה אני מרגיש... אתה רואה רק דבר אחד ממה שאני עובר... אילו היית יודע מה עוד עובר עלי ברגעים אלה, היית תופס בפלך השתיקה...'

את הכל רואה הקב"ה, ואפילו את הדברים השפלים והקטנוניים ביותר, כלשון המחבר: "וְלֹא יִסָּתֵר מִמֶּנּוּ דָּבָר מֵהֶם מִקְּטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם", את הכל הוא רואה ועל הכל הוא משגיח וכל מה שנעשה הוא בפקודתו!

המפתח!

תורה שבכתב - מפתח לנבכי החיים!

סדרת 'שנים מקרא ואחד תרגום' להבנה ולמעשה – חלק ד'

הנה מקובל מ**הבעש"ט הק'** זי"ע ש**כל הרגיל ללמוד פירוש רש"י עה"ת בקל יוכל להתקרב אל השי"ת**, וכך נשמע מפי **תלמידיו הק'** אשר דיברו כולם בסגנון אחד על קרבת האלוקים שלה זוכה האדם על-ידי לימוד חומש רש"י.

הרה"ק **רבי פייביש מיאברוב** זיע"א נכדו של **ה'שר שלום' מבעלזא** זיע"א היה אומר בשם זקנו ה'שר שלום' שמי שאינו לומד חומש רש"י כל שבוע "ווייסט נישט וואו גאט וואוינט!" [- אינו יודע היכן מקום הבורא!].

וראה עוד במדור 'הבנה למעשה', שם הובאו מעשיות ועובדות מרבותינו הקדושים על כח לימוד חומש רש"י והיראת שמים הזוכים לה על ידו.

אכן הדבר טעון הבנה: מדוע כה גדול כח לימוד זה, ומה צריך האדם לחפש בפסוקי התורה בשעת העברת הסדרא שמו"ת, כדי שלימודו יהיה חי ומאיר, ולא יישאר בגדר מצוה בעלמא שמקיימים מן השפה ולחוץ!

א'

אור חדש בכל שבוע

בתחילה נביא יסוד גדול בתורה בשם **בעל התניא** זי"ע (ויש אומרים אותו בשם **הבעש"ט הק'**). בפסוק פרשת בראשית נאמר "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", פירש בעל התניא: **"הגן הוא ג"ג פרשיות התורה**, כי **כל שבוע כשמגיעה פרשה חדשה, יוצא אור חדש מעדן להשקות את הפרשיות!"**

היינו שפסוקי התורה הם בסיס לכל מה שיש, כל ידיעה בתורה, כל השקפה שנחוץ לדעת לפי מצב הדור, כל ספק בהלכה, כל רוח הקודש הנצרכת לקבלת החלטה, **הכל מונח בתוך פסוקי התורה, אלא שהוא סתום, וכיון שבא הנהר היוצא מעדן ומשקה את פרשיות התורה, כל אחת בעתה ובזמנה, יוצאים דשאים חדשים!**

הן כך הוא סדר צמיחת הדשאים, שהם נגמרים, ואח"כ חוזרים וצומחים. כך כל שנה ושנה. כיון שמגיע הזמן, כל האילנות מתחילים להוציא פירות וכל חלקות האדמה מתחילות להוציא דשאים. אף התורה בנויה לפי סדר זה. הקב"ה שולח ללא הרף שכל חדש בתורה, והדבר מיועד לבני ישראל שחפצים ללמוד תורה ולהתקרב אל השי"ת על ידה.

ב'

לבחון ולשאול

והנה כשהאדם לומד תורה, כגון גמרא או הלכה, בדרך כלל כוונתו להכניס את הידיעות הכתובות אל תוככי נשמתו, מה פוסק הט"ז ומה פוסק המג"א, מה שיטת רב ומה שיטת שמואל, איך צריך לנהוג למעשה... ברם יש עוד חלק בתורה, ואינו נוגע לצדיקים בלבד, אלא הוא נוגע לכל אחד ואחד באשר הוא, שהרי כלל הוא שכל אחד יש בו בחינת צדיק, והוא שעל ידי לימוד התורה ילמד האדם כיצד להתנהג אפילו במה שאין כתוב מפורש בתורה. איך יודע האדם שעליו לסגור את השידוך? האיר לו איזה אור והבין שזהו השידוך הנכון!

אמנם רבים הולכים לצדיקים, וכך צריך להיות, אך עם כל זה יש שהאדם מבין לפי הארת שכלו שזהו הדבר הנכון שעליו להתקדם לעברו, אלא שכדי להיות בטוח בצדקת דרכו הוא הולך לשאול את פי הצדיק בעל רוח הקודש (והרי זה דומה למי שהולך לשאול איזה שם ליתן לרך הנולד, שתחילה הוא בוחר לעצמו שם כפי מה שנראה לו ואח"כ הוא הולך לשאול את פי הצדיק). כי באותיות התורה הכל כתוב, וכפי שהלכות שבת מפורשות במג"א וט"ז הכתובות באותיות התורה, כך שאר הדברים מתבררים לאדם על-ידי לימוד אותיות התורה, כי על ידן הקב"ה שולח לו הברקה, רעיון, הבנה, השקפה נכונה, בהירות בחינוך וכו'.

תשובה לכל מבוכה

האדם נמצא במבוכה: 'האלך לומר למג"ש שיש לי טענות עליו או לא? זה הדבר הנכון או לא? זה לתועלת או לא? זה לשון הרע או לא?' כך יש אין-ספור דברים שרבים נבוכים בהם שוב ושוב, ואין בהם דברים ברורים, כי אין הם דברים של שחור ולבן, אלא דברים מעורפלים. דעו לכם שיש לכל אלה תשובות ברורות!

ברורות?

כן, בתורה הקדושה, רק בתורה. וזה עובד. ביום בהיר אחד הוא קם ואומר: 'לא, איני מעביר את בני לישיבה אחרת', 'מה קרה? הלא היית ברוגז!' 'לא, איני מעביר אותו!' 'מי אמר לך? חלמת זאת בלילה?' 'לא, לא חלמתי, אך למדתי תורה, ואז קיבלתי אור ואני מרגיש שעלי להשאיר את המצב על כנו!'

אולם **כדי שהתורה באמת תאיר לאדם את דרכו, הוא חייב ללמוד אותה כראוי, ואחד מהדברים המיישרים** את הרגש האדם אל לימוד התורה **הוא לימוד תורה שבכתב מתוך ביטול כי רצונו לשמוע את דבר ה'.** אין הוא יודע באיזה פסוק ומתי זה יקרה, אבל את הביטול יש לו. הוא הולך למקוה בערב שבת אחרי הצהריים, ודומה לו כאילו כל העולם בטל, והוא מתחיל להעביר את הסדרא בהתלהבות, והכל מפני שרצונו לשמוע מה הקב"ה מדבר אתו.

והרי בפרשיות שקוראים עכשיו הדבר ברור כל-כך, שהרי כל הנסיונות שפקדו את אבותינו פוקדים גם אותנו, אלא שעלינו למצוא היכן הם פוקדים אותנו. וכגון הנסיון בפרשת לך-לך "מארצך אל הארץ אשר אראך", הקב"ה אומר לאדם "לך לך" ואינו אומר לו לאן. 'אל תשאל שאלות! אם תלך אתי, ייטב לך. אתה ציית! תעשה מה שנכון, תחזיק עצמך בשמחה. יהיה לך טוב'. וכן בהמשך פרשת לך-לך, יש מלחמה עם המלכים, יש טומאה ויש קשיים, נלחמים, ואם האדם מצליח הוא זוכה לסייעתא דשמיא, "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה". האדם אומר: 'אני מחכה לראות את השפע, הלא אמרו לי שיגיע אלי שפע'. אומרים לו: 'והאמין בה" - תאמין ויהיה לך טוב!' בשורה של זרע, בשורה של ירושה, כל הדברים, בכל פרשה, מדברים לכל יהודי.

כל פסוק לכל יהודי

זהו יסודו של הבעש"ט הק', שכל פסוק מדבר לכל יהודי, וכל שנה מגיע שכל חדש, כי המציאויות בעולם מתחדשות. לכן אמרו חכמינו לאדם: 'תזכור ללמוד באופן זה, כי אם תלך בדרך אחרת איך תדע איך להתנהג? נניח שתלמד ש"ס ופוסקים, אבל איך תוכל לחיות עם הקב"ה?' בשביל לחיות עם הקב"ה עליך ללמוד "וידבר ה' אל משה לאמר", "דבר אל בני ישראל..." ולמצוא איך הוא שייך אליך!

כך אמר **הרה"ק מרוז'ין** זיע"א שכאשר האדם מעביר את הסדרא עליו לבחון עצמו בכל מצוה שהוא לומד איך הוא בעניינה, איך אני בכיבוד אב ואם, איך אני בגמילות חסדים, איך אני בענין הזהירות שלא להזיק אחרים, וכן הלאה. וכאמור, בפרשיות שלנו אנו מוצאים את עצמנו באופן פשוט, ואף בפרשיות המאוחרות יותר יכול כל אחד למצוא את עצמו בכל ענין בכל מצוה ולבחון את עצמו לפי הפרשה, וכשילמד כך יהיה ירא שמים ויזכה לסייעתא דשמיא!

ג'

גשר בין הכתב לפה

ולהבין ביתר עומק, צריך להכיר את החילוק בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ כפי שספרי החסידות מסבירים אותו, והוא יסוד גדול בהעברת הסדרא שמו"ת. חילוק אחד הביא **בשו"ע הרב**, שבתורה שבכתב יוצאים ידי לימוד התורה באמירה בעלמא, ובתורה שבע"פ אין יוצאים ידי לימוד התורה אלא אם כן מבינים את הפירוש. עוד ידוע לנו **על-פי**

קבלה שתורה שבכתב אין זמנה בלילה, אלא הלילה הוא זמן תורה שבע"פ והיום הוא זמן תורה שבכתב. עוד ידוע **לפי הלכה** שתורה שבכתב ניתנה להיכתב וצריכה להיכתב, ותורה שבע"פ לא ניתנה להיכתב אלא צריכה להישאר בע"פ, ומה שכתב רבינו הקדוש את המשנה ורב אשי את הגמרא הוא רק משום שראו שהדורות נחלשים והיא הולכת ונשכחת ומשום "עת לעשות לה' הפרו תורתיך". שתי בחינות הן, וכל נשמה זקוקה לשתי הבחינות.

תורה שבכתב כוללת את כל האותיות הכתובות בספר התורה, ותורה שבע"פ היא כל הפירושים וההסברים, וכפי שהובא לעיל שבכל שנה נובעות הארות חדשות כפי שהמעיין נובע ואינו נפסק לעולם.

והנה סיבת הדבר שזמן תורה שבע"פ הוא בלילה, כי הנה העולם שלנו הוא עולם חשוך, עולם שמתעסקים בכל עת בדברים גשמיים, ובכוונה תחילה ברא הקב"ה עולם כזה, משום שרצה **שאנו נאיר את התורה לתוך עולם חשוך זה, שנקיים את המצוות עם דברים גשמיים, שנזכור מהקב"ה בתוך המצבים הגשמיים. זו היתה תכלית הבריאה**, שנמשיך את האור לתוך העולם הזה. תורה שבע"פ היא העושה דבר זה. כשנעמד מו"ץ ואומר שהמקררים החדשים שמייצרים היום אסורים לשימוש בשבת, כי מייצרים אותם באופן שכל פתיחת דלת תגרום לשינויים במחשב וכדו', ועל כן חייבים להתקין התקן שבת כדי שיוכלו להתשמש בהם בשבת, הרי הוא ממשיך את תורת ה' לתוך הטכנולוגיה החדשה שבעולם העשיה, ובזה חוץ ממה שהוא לומד תורה שבע"פ הוא ממשיך את אור התורה שבכתב לתוך החושך!

לחבר תורה שבכתב לחיי החיים

והעיקר הוא **שנצליח להמשיך את אור התורה שבכתב לתוך מצבי החושך שפוקדים אותנו**, וזה נקרא ב**ספרים** ש**על האדם לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ**. אפשר ללמוד תורה שבכתב, הוא אומר תהלים, אומר ואומר. ואפשר ללמוד תורה שבע"פ, הוא לומד ומפלפל, ומקיים בזה מצות לימוד התורה.

אך יש עוד עבודה, והיא לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, והיינו **ללמוד תורה שבכתב, ולהוציא מתוכה דבר מה שנוגע אליו**. מה עשית עכשיו? סתם הוצאת פרפרת נאה? לא! הצלחת להבין ש"וידבר ה' אל משה לאמר" מדבר אליך, ונמצא ש**לקחת את האותיות שניתנו למשה בסיני, והמשכת אותם אל תוך המצב שלך! חיבור זה בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ מתקן את העולם באופן נפלא** עד מאוד! ואכן יראי ה' היו מוצאים תענוג גדול כאשר היו לומדים את הפסוקים ומוציאים מהם עד להלכה למעשה, כי ידעו שסוד גדול הוא על פי הקבלה לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ באופן זה!

למה לא כתבו לפי הסדר?

האמת שאנו יכולים להתבונן כעין זה בדבר שמעורר פליאה: רוב צדיקי החסידות לא חיברו את ספריהם באופן של בנין מסודר, קומה על גבי קומה, באופן שיהווה מורה דרך בעבודת ה' על-פי סדר הגון. רוב הצדיקים, בין אם היו בגליציה, בין אם היו בפולין, בין אם היו ברומניה, ובין אם היו במדינות אחרות, כולם כתבו את כל העבודות והיסודות והמהלכים שנתגלו להם לפי סדר פסוקי התורה. קחו לכם לדוגמא את ספר **האוה"ח הק'**, הלא כל יסודות היהדות מופיעים בהם בבהירות נפלאה, אך צריך לחפש אותם, יסוד אחד נמצא בפרשת אחרי, יסוד אחר בפירוש העשרים בפרשת בראשית, ויסוד שלישי בפרשת לך-לך. האדם טוען: 'הלא רצוני לדעת איך להתפלל, רצוני לדעת איך לערוך את השבת, רצוני לדעת איך לתקן את מידותיי. למה לא ערכו הצדיקים את ספריהם לפי סדר מסודר, חלק א' חלק ב' וכן הלאה?'

והתשובה היא שהצדיקים לקחו הכול רק מלמעלה. הם לא ערכו סתם ספרים נחמדים. הם למדו תורה שבכתב באופן הנכון ומעיינות החכמה נפתחו להם, וכך מצאו בתוך כל פסוק מהלכים בעבודת ה', ולפעמים מצאו בפסוק אחד כמה מהלכים, וכך היו מחברים תורה שבכתב עם תורה שבע"פ. הם למדו תורה לשמה עם הכנה ראויה, והכינו את מוחם בכוונה שעכשיו הם הולכים ללמוד את התורה המדברת לכל אחד בכל זמן, ועל ידי כן עשו מהתורה שבכתב תורה שבע"פ, ואז כשפתחו את פיהם התחילה השכינה לדבר מתוך גרונם!

דבר זה ניתן לכל אחד ואפילו לבחור, לא רק לצדיקים, אלא שעל האדם לשנות את תפיסתו ולהתחיל להבין את נחיצות הדבר, וליישמו למעשה!

[ואי"ה בגליון הבא נרחיב עוד בענין זה]

המשך מעמוד א' – אני מאמין!

באותות ובמופתים והביאם להר סיני, **הרי שהקב"ה יודע בדיוק רב מה עובר על כל אחד ואחד ומה הוא חושב ומרגיש, ושום דבר אינו נעלם ממנו!**

האמונה הראשונה והשניה

ואכן כשנתבונן נראה שמי שחסר לו באמונה זו, ללא ספק חסר לו באמונה הראשונה, כי חסרון אמונתו מוכיחה שכל מה שמאמין שהקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, הוא רק כשאין הדבר נוגע אליו, אבל כשהדבר נוגע אליו, אז הוא מתחיל לפקפק ומהרהר בלבו - 'האמנם?! הקב"ה באמת מנהל את הכל?! אם הוא מנהל את הכל, היכן הוא עכשיו? למה הוא הזניח אותי? הלא האמנתי בו בכל לבי ואני משתדל לקיים את מצוותיו בדביקות, מדוע אני צריך להתייסר כל כך?'

הוא מה שכתב הרא"ש בלשונו: "מי שאינו מאמין ב'אשר הוצאתיך מארץ מצרים', אף ב'אנכי ה' אלוקיך' אינו מאמין". נמצאנו למדים שה'אני מאמין' הראשון מי"ג ה'אני מאמין', הוא כלל, וכמה מה'אני מאמין' האחרים, הם פרטים המבארים את הכלל, כי בלעדיהם יחסר לו לאדם ב'אני מאמין' הראשון אע"פ שלפי דעתו כבר תהיה אמונתו בו שלימה.

לכן הוסיף הקב"ה בדיבור הראשון ואמר "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" כי הוא משלים את **האמונה הראשונה שהקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ובכלל זה שיאמין שבהיותו בן ישראל, הקב"ה משגיח עליו בהשגחה פרטית יותר מעל שאר בני אדם**, וכלשון הרא"ש: "**כי זה הוא סגולת ישראל על כל העמים וזה יסוד כל התורה כולה!**"

העדות מספר איוב

עוד יש להביא את דברי **הרמב"ן** בהקדמתו לספר איוב, הוא הספר המתאר מצבו של אדם שהיה בפסגת הצלחתו, ולפתע התהפך עליו הגלגל וירד מאיגרא רמא לבירא עמיקתא; בזמנינו נוכל להמשיל זאת למי שחושש שההתקדמות הטכנולוגית תאבד לו את פרנסתו, ועכשיו הוא נבוך עם מחשבותיו ואינו יודע אם להרבות בהשתדלות אם לאו וכן הלאה.

וזה לשון הרמב"ן: "**צריכים אנחנו להאמין שהא-ל יודע האישים כולם ופרטיהם העליונים והתחתונים, מעשיהם ומחשבותיהם, העובר וההוה והעתיד**, כי הוא העושה אותם ומוציאם מאפיסה מוחלטת אל ההויה, **ונאמין אמונה חזקה** במה שאמר הכתוב (ד"ה א כח, ט) **כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר מחשבות מבין, ואחרי כן נעתיק אל אמונת ההשגחה והשמירה**, ונגזור ונאמין מה שאמר הכתוב (ירמיהו לב, יט) **גדול העצה ורב העלילה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו**".

ועוד שם: "כי **כן יאות באמת להיות לבורא השפלים ההשגחה בנבראיו, כי לא לתוהו בראם ולא למקרה יצרם** (לא אותם ולא את כל הדברים ואפילו הדברים הקטנים ביותר הקיימים בעולם), **ואחרי שנבראו בכוונה וחפץ, יאות שיהיה לו בהם ובמעשיהם חפץ ורצון. לא היתה הכוונה בהם לשוא, רק לכבודו יצרם אף עשאם!**"

זבובים לא נבראו סתם

אכן אנו התרגלנו לראות את העולם מתנהג על-פי טבעו, ולכן אנחנו נמשכים להסתכל על הנהגת הטבע כדבר מובן מאליו, ושוכחים שהקב"ה מנהל את הכל בהשגחתו הפרטית. אנו רואים נמלים קטנות רוחשות על הארץ ואנו סבורים שרק טבע הוא, כי כן דרכן להתמעט בימות החורף ולהתרבות בימות הקיץ. וכשהזבובים נכנסים מן החלון ומטרידים אותנו, אנו סבורים שרק מקרה הוא מפני שהחלון נשאר פתוח ובימות הקיץ הם מתרבים. והאמת שאין שום מקרה בעולם, ולא לחינם הזבובים נכנסים לביתנו להטרידנו, אלא מפני שעשינו עבירות. הגע עצמך! וכי אפשר להעלות על הדעת שהקב"ה ברא את הזבובים לחינם?! הרי לא לתוהו בראם! הרי אין שום דבר בעולם שהקב"ה בראו לחינם! מוכרח הדבר שברא את הזבובים לסיבה, ושמא היא כדי לכפר לנו באמצעותם על עוונותינו...

כך אנו חייבים להאמין שכל מה שקיים בעולם הוכן מראש לטובת בניו אהוביו של מקום. הנה אפילו האומה המצרית נבראה לשם כך, כדי שנוכל להגיע להר סיני ולקבל את התורה. ומעתה אם שכני עושה לי צרות, אף הוא בשביל כך נוצר. ויתכן מאוד שזה כל תכלית בואו לעולם, וכשיפסיק לעשות לי צרות, הוא יסתלק מן העולם. כך **עלינו להסתכל על כל המתרחש בעולם נגד רצוננו, שבוודאי הקב"ה מדבר אתנו בזה, שהרי הוא יודע כל מחשבה שעוברת במוחנו!**

(מתוך סדרת השיעורים על 'שער הביטחון' שבספר 'חובות הלבבות', שיעור פ"ו. לשמיעת השיעור המלא, חייגו לקו השיעורים (בא"י), לחצו בכניסתכם למערכת **2** (- שיעורי חובות הלבבות), ובחרו שיעור **86**)

היכן מקומו של הקב"ה?

הלומד חומש ורש"י – יודע!

מעשה

היות שאנו עוסקים בחיזוק אמירת שמו"ת עם פירוש רש"י, הבה נחזה להנהגות הצדיקים בענין.

הרה"ק **רבי מרדכי מנאדווארנא** זיע"א היה פועל הרבה על לבות חסידיו ושומעי לקחו שילמדו חומש רש"י. פעם אמר להגה"ק מסאטמאר זיע"א שהיה אז בן ארבע, לאחר שבחן אותו על חומש רש"י: "**זאלסט פיליוון חומש רש"י, וועסטו וויסן אוואו דער באשעפער וואוינט!**" [- תשקיע בלימוד חומש רש"י, אז תדע היכן מקום הבורא!]. והוסיף: "מרדכיל'ע האט געקענט אסאך גרויסע לייט וואס האבין נישט געפיליוועט חומש רש"י, און זיי האבין נישט געוואוסט וואו דער באשעפער וואוינט!" [- מרדכל'ה הכיר הרבה אנשים גדולים שלא השקיעו בלימוד חומש רש"י, ולא ידעו היכן מקום הבורא!]

הגה"ק מסאטמאר זי"ע סבר וקיבל והקפיד מאז עד יומו האחרון עלי חלד ללמוד כל יום חומש רש"י.

מעשה

כמו כן הורה הגה"ק מסאטמאר הן לתלמידי התלמוד תורה וגם לתלמידי הישיבה ללמוד כל שבוע את הפרשה חומש רש"י מרישא עד גמירא, ושאם לא יספיקו לגמור את כל הפרשה, יורידו מסדרי הלימוד אחר הצהרים כדי לגמור את כל הפרשה. וכן צוה על המלמדים שיכינו היטב את כל הפרשה עם רש"י וכל המפרשים כדי שיוכלו ללמדה לתלמידיהם בטוב טעם ודעת!

בעודו בעיר סאטמאר, היו בני הישיבה לומדים שני דפים שו"ע כל שבוע ובאים להבחן אצלו, והיו אז שתי קבוצות, אחת שלמדו אורח חיים ואחת שלמדו יורה דעה, ובעלי המוחות החריפים למדו את שני ההספקים, גם או"ח וגם יו"ד. באחד השבועות, היה זה שבוע פרשת וירא, שאל את אחד הבחורים: "מה למדת, או"ח או יו"ד?" ענה לו הבחור: "אני לומד את שניהם" חשש הרבי שמא זה בא לו על חשבון חומש רש"י, שאל אותו: "כמה פשטים מביא רש"י לפירוש תיבת 'מאכלת' בסוף פרשת העקדה?" הבחור ידע לענות. מיד אורו עיני הרבי ואמר: "אכן לך נאה ולך יאה ללמוד את שניהם, גם או"ח וגם יו"ד, ש**הרי אין זה על חשבון היראת שמים שלך!**"

מעשה

מסופר שבפרשת משפטים שנת תשכ"ח, לאחר שקיבל את האירוע מוחי (סטראק), היה לו צער גדול במשך כמה ימים מזה שאינו יכול ללמוד חומש רש"י, עד שיום אחד מצאו אותו שמח ופניו זוהרות. כששאלוהו לפשר שמחתו, אמר: "הרה"ק מנאדווארנא הגיע אלי בחלומי ושפכתי לבי בפניו על שאיני יכול ללמוד חומש רש"י. בירכני הרה"ק ואמר לי שעוד אוכל ללמוד זמן רב חומש רש"י!"

ואכן הוא התאושש אחר-כך וחיה עוד י"א שנים בהן המשיך להגות בחומש רש"י!

המשך המעשה

סיפר לי הרה"ח **רבי יחזקאל יואל סאמעט** שליט"א: אחי שליט"א מחכמי עיר מאנטריאל שמע מאחד הרבנים שליט"א מנכדי בית נאדווארנא המספר שיש לכך הוספה נפלאה בלתי מוכרת, וכך סיפר: "דודי ועוד אחד מבני המשפחה הרוממה, שהו בשנות המלחמה יחד עם הגה"ק מסאטמאר, הן בברגן-בלזן והן ברכבת והן בשחרור, תמיד הם היו ביחד".

פעם שח להם הגה"ק מסאטמאר: "אתם נכדי הרה"ק מנאדווארנא, העולם יודע מה הוא אמר לי בענין לימוד חומש רש"י, אך העולם אינו מכיר את סיום דבריו, והיות שדיבור קודש של צדיק אסור לילך לאיבוד [ובלשונו הקדוש: "א ווארט פון א צדיק טאר נישט פארלוירן גיין"], והרי אין אנו יודעים מי עתיד להינצל ומי אינו עתיד להינצל, אני מוסר לכם את הסיום כדי שאם תינצלו, תוכלו להעבירו הלאה!"

המשיך ואמר: "הרה"ק מנאדווארנא אמר לי אז בסיום דבריו ש**אם לומדי חומש רש"י בקביעות מגיעים לרוח הקודש!**" הגיב אז אחד מהם ואמר: "אם כן יש לרבי הבטחה שיינצל" (משום שהעולם זקוק לבעל רוח הקודש...) הגה"ק הרהר מעט ואז אמר: "דו זאגסט דאך גוט!" [- אתה מדבר דברים של טעם]. לאחר שנשתחררו, אמר להם הגה"ק: "אמנם מסרתי לכם דיבור קודש מהרה"ק מנאדווארנא, אך מפציר אני בכם שלא תדברו מזה כלום ותשכחו מזה לגמרי, שהרי מסרתי לכם אותו רק משום שלא רציתי שילך לאיבוד, אבל עכשיו שניצלתי אף אני, אין צורך בכך!"

הנכד הנ"ל הוסיף שבאמת כן היה, העובדא והדיבור נשמט מזכרונו כל השנים עד אחר פטירת הרה"ק מסאטמאר זיע"א!

הוסיף הלה, שמעתי את הרבנית הצדקנית ע"ה פונה לבעלה הק' ואומרת: "הן יום זה (יום כ"א בכסלו) הוא יום גדול, שהרי הרבי ניצל בו!" נענה הגה"ק ואמר: "לא, לא מפני כך, אלא משום שביום זה בחן אותי הרה"ק מנאדווארנא על חומש רש"י..."

הנכד הנ"ל הבין מזה שהגה"ק מסאטמאר תלה את הצלתו בזכותו של הרה"ק מנאדווארנא ובזכות לימוד חומש רש"י שהיה בהדרכתו. והנה לנו הסבר נוסף למה חשש כל-כך בסוף ימיו כשראה שאינו יכול ללמוד חומש רש"י, כי חשש שרוח הקודש תילקח ממנו, וכיון שנתבשר בחלומו שיוכל ללמוד חומש רש"י שנים ארוכות, התיישבה דעתו!

הבנה למעשה

עובדא נפלאה היא, ורואים ממנה מה כוחו של הלומד תורה לשמה, שהרי בשביל זה לומדים חומש רש"י, כדי להשתנות ולהתעלות בסולם המדרגות. הן כבר חזרנו הרבה על מה שכתב **השל"ה הק'** ש**תורה לשמה נחשבת כאשר האדם לומד בשביל לתקן מעשיו ומחשבותיו**, והרי **תורה לשמה מביאה לידי רוח הקודש**, כל אחד לפי מדרגתו...

מעשה

יהודי אחד הגיע לשאול את הרה"ק **'פחד יצחק' מבאיאן** זיע"א בענין איזה בחור שהציעו לחתן לבתו ושמע עליו מעלות טובות לרוב. אמר לו הפחד יצחק: "**תברר עליו אם הוא לומד חומש רש"י, אם הוא לומד, תסכים לשידוך**, ואם לאו - אל תסכים!" ידע היה אותו צדיק שמדובר בסימן מובהק כל-כך ליראת שמים, עד שאפשר ללילך ולהסתמך עליו!

מעשה

הרה"צ **ר' אליהו ראטה** זצ"ל היה משפיע הרבה על תלמידיו בחורי הישיבות ללמוד חומש רש"י, ואף הוא עצמו היה משקיע הרבה עד יומו האחרון בלימוד חומש רש"י ומחדש בו חידושים. מרגלא בפומיה שקיבל מה**צדיקים** ש**יראת שמים מקבלים מחומש רש"י**! וכשראה בחור בן י"ג שלומד חומש רש"י, היה אומר: "הנה לך בחור בעל יראת שמים!"

הבנה למעשה

כל הצדיקים דיברו בנוסח זה, כי כל הצדיקים שינקו מבאר מים חיים ידעו את הסוד.

הפלא ופלא! הלא צדיקים הללו שהיו גאונים מופלגים בש"ס ופוסקים, ועם כל זה היו שמים דגש גדול כל-כך על חומש רש"י. יבוא אחד ויאמר שמצאו בזה סגולה. אך מי שהכיר את הגה"ק מסאטמאר יודע בבירור שלא זה היה הענין אצלו, ובכן מה מצא בלימוד זה? הלא גאונות ופלפול יכול היה למצוא בכל הראשונים והאחרונים וספרי השו"ת! אכן כן, ללא ספק היה זה צוואתו של הרה"ק מנאדווארנא אשר אמר בפירוש ש**חומש רש"י הוא המפתח ליראת שמים, וכיון שכן איך אפשר להניח את היד ממנו ולהשקיע רק בלימוד ש"ס ופוסקים!**

הן אם יאמר האומר "אני לומד בהתמדה גדולה, אך בתפילה אני מזלזל", הלא כל בר דעת יבין שאין שום ערך לתורתו. כך ממש הוא בענין חומש רש"י, כי כך נפסק להלכה שאפילו למד האדם חומש רש"י שישים שנה, חייב הוא להמשיך וללמוד אותו והוא בא קודם לשאר לימודים, כי ראשית חכמה יראת ה'!

כל זאת עדיין אינו אלא על קצה המזלג. ראינו מה עשו רבותינו הקדושים, אך מדוע עשו כן? מהו הסוד הצפון בלימוד חומש רש"י, שגאוני עולם לא הסירו ידם ממנו כל ימיהם, ושיראת שמים נקנית דווקא על ידו? על כך הרחבנו במאמר בעמוד ב', וע"י כן נבין מה עומד בעומקו של הענין, ומה נוכל ללמוד ממנו למעשה!

לתרומות והנצחת שיעור, וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות
ישירות למכון 'הבינני' בדוא"ל info@machonhavineini.com

קול הבינני: ארה"ב 718. 686. 8300 | א"י 072. 257. 7726 | בריטניה 0204. 586. 2115 | בלגיה 03. 300. 0223.